

חשמונאים (שעון חורף)

כניסת השבת: 16:26

יציאת השבת: 17:23

שבת קודש

וירא

מפטירים

"ואשה אחת" - (מלכים ב' ד' א')

קול ששון

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

מהלכות ברכת הריזו עפ"י שו"ע סימן רטז' ופוסקים אזורנים

הקדמה

כתב הטור "כשם שאסור ליהנות באכילה ובשתייה עד שיברך כך אסור ליהנות מריח טוב עד שיברך. ויברך קודם הריח כמו שמברך על האוכל קודם האכילה" ובבית יוסף הביא כי מקור דבריו במסכת ברכות מג: שם הובא: מניין שמברכין על הריח שנאמר (תהלים קנ' ו') כל הנשמה תהלל יה איזהו דבר שהנשמה נהנה ממנו ואין הגוף נהנה ממנו זה הריח.

הטור הוסיף - "אבל לאחריו אין צריך לברך כלום". וכתב בבית יוסף כי מקורו הוא במסכת ברכות מד: ומסכת נידה נא: דתנן יש שטעון ברכה לפניו ואין טעון ברכה לאחריו לאפוקי ריחני.

כיצד מברך? אם זה שיוצא ממנו הריח עץ או מין עץ מברך בורא עצי בשמים, ואם הוא עשב מברך בורא עשבי בשמים, ואם אינו לא מין עץ ולא מין עשב כמו המור שהוא מין חיה מברך בורא מיני בשמים.

מהו המור? יש אומרים שהוא זיעת חיה והנכון בעיני שחיה ידועה היא ויש לה כמין חטוטרת בצווארה ומתקבץ שם כמין דם שאחר כך מתייבש וממנו נעשה ה "מור".

ואם היה הדבר שהריח יוצא ממנו פרי ראוי לאכילה כגון אתרוג או תפוח מברך עליו "הנותן ריח טוב בפירות".

על כולם אם אמר בורא מיני בשמים יצא. לכן על דבר שהוא מסופק בו מה הוא מברך בורא מיני בשמים. והוסיף בבית יוסף כי כך כתבו התוספות ואילו המרדכי סימן קמז' כתב שמי שהוא מסופק אם בושם זה מין עץ או מין אדמה, יש מפרשים שמברך שהכל שהרי על כולם אם אמר שהכל יצא והרב רבי שה מקוצי - בעשין כז' הלכות ברכת הריח, היה אומר שיברך בורא מיני בשמים וכן כתב הרמב"ם בפרק ט' מהלכות ברכות - ה' - ועל הכל אם אמר בורא מיני בשמים יצא. וכן ההלכה.

כתבו התוספות לגבי ברכת הריח על דבר העומד לאכילה, שזה דווקא כשלקחו להריח בו או לאוכלו ולהריח בו אבל אם אכלו ולא נתכוון להריח בו, אלא שבדרך אגב העלה ריח אינו מברך. ובאתרוג של מצווה כתב אבי העזרי המריח בו מברך ואילו הרב רבי שמחה כתב שאין הדרך להריח בו והמריח בו אינו מברך.

פירסי הלכות

א. אסור ליהנות מריח טוב, עד שיברך קודם שיריח, כמו שאסור ליהנות מאכילה ומשתיה עד שיברך ובש"ס מצאו סמך לזה מהפסוק בתהלים "כל הנשמה תהלל יה" (תהלים קנ' ו') - כלומר שאף הנשמה תהלל על הנאתה ואיזהו דבר שהוא הנאת הנשמה בלבד הוי אומר זה הריח. (מרן בשו"ע ומשנה ברורה)

ב. יש נוהגים לומר אחר שהתיל להריח "ריח ניחוח לה", ויש להזהר שלא לומר פסוק זה בין הברכה להרחח. (ילקוט יוסף ג')

ג. כתבו האחרונים, שאם שכח והריח בלא ברכה ונזכר לאחר שגמר מלהריח הפסיד ברכתו וכמו באכילה לאחר שגמר מלאכול שהפסיד ברכתו הראשונה. (משנה ברורה)

ד. יש שנוהגים לנסות את הדבר אותו רוצים להריח לפני שמברכים את ברכת הריח, כדי לראות אם אכן יש בדבר ריח טוב או לא, ואין בזה כל חשש. (ילקוט יוסף ג')

ה. אבל לאחריו אינו צריך לברך כלום. (מרן בשו"ע), מפני שלא תקנו ברכה אחרונה אלא רק באכילה ושתייה ולא בריח שהנאה מועטת היא. (משנה ברורה)

ו. כתבו הפוסקים היו לפניו שתי ברכות אחת של טעם ואחת של ריח נוטל תחלה המין של טעם בימינו ומברך עליו לפי שהיא חשובה שנכנסת בגוף ואחר כך נוטל של ריח ומברך עליו. (משנה ברורה)

ז. נתבאר בפוסקים שדווקא על ריח תקנו חכמים ברכה ולא על קול, כגון ששומע קול נעים, מפני שאין בו ממש וכן לא תקנו ברכה על ריחיה וכדומה משום שאין הם נכנסין לגוף. (משנה ברורה)

ח. אם זה שיוצא ממנו הריח עץ או מין עץ, כלומר שאינו עץ גמור, כגון שהוא רך, מכל מקום היות ומוציא עליו מעצו מברך "בורא עצי בשמים" מברך בורא עצי בשמים. (מרן בשו"ע ומשנה ברורה). אם זה שיוצא ממנו הריח הוא עשב, מברך בורא עשבי בשמים. (מרן בשו"ע)

ט. אם זה שיוצא ממנו הריח אינו לא מין עץ ולא מין עשב, כמו המוסק, מברך בורא מיני בשמים. (מרן בשו"ע) מין בשמים זה בא מן החיה, לפיכך מברך עליה בורא מיני בשמים. (משנה ברורה)

י. דע שיש אומרים שהוא בא מזיעת חיה ויש אומרים שהוא בא מדם של חיה אחת, שמתקבץ בצווארה ואחר כך מתייבש ונעשה בושם, ולפי סברא זו האחרונה יש שרצו לאסור לתת אותו בקדירה להטעים בריחו את התבשיל דם אסור באכילה והרבה פוסקים מתירים אפילו לתת בקדירה, מפני שהולכים על פי מהותו כעת, וכעת אינו דם, אלא עפר בעלמא שנותן ריח טוב. באליה רבה מצדד להורות כדבריהם ובפרי מגדים מצדד גם כן שיש לסמוך על דבריהם להקל אף לכתחילה ביש ששים כנגדו בתבשיל. (משנה ברורה)

יא. אם היה פרי ראוי לאכילה, כגון אתרוג ותפוח או פרי אדמה שמריח ריח טוב מברך - "הנותן ריח טוב בפירות". באליה רבה כתב שצריך לומר "אשר נתן" בלשון עבר. (מרן בשו"ע ומשנה ברורה)

יב. במה דברים אמורים כשנטלו להריח בו או לאכלו ולהריח בו, אבל אם נטלו לאכלו ולא נתכוון להריח בו, אע"פ שהוא מעלה ריח טוב אינו מברך. (מרן בשו"ע)

יג. כשנטלו לאכלו ולהריח בו על איזה מהם יברך תחלה, לדעת האליה רבה כשהריח והאכילה הוא בפרי אחד מוטב לברך על הריח תחילה, מפני שהנאתו קרובה, שתיכף כשאוחז אותו בידו מריח ואחר כך יברך על האכילה. ובפרי מגדים נתן עצה אחרת בזה והוא שיברך על האכילה מבלי שיכוון ליהנות מהריח, ויטעם קצת מן הפרי, ואחר כך יברך ברכת הריח ויריח. (משנה ברורה)

יד. על כולם, בין שהריח בעץ או בעשב או בפרי שמריח אם אמר - "בורא מיני בשמים" יצא, לכן על כל דבר שהוא מסופק בו, מברך בורא מיני בשמים. מפני שלשון ברכה זו כוללת הכל כמו ברכת שהכל שכוללת כל מיני אכילה ושתייה. (מרן בשו"ע ומשנה ברורה)

טו. דעת כמה מהאחרונים שבדיעבד אם בירך על הריח "שהכל" יצא, מפני שברכה זו פוטרת אכילה ושתייה שהנאתם מרובה, ובוודאי שתפטור ריח שהנאה מועטת, אולם לדעת ה "מגן גבורים" אפילו בדיעבד לא יצא, מפני שאין זו מטבע שטבעו חכמים בברכות ולא נתקן ברכת "שהכל" אלא על אכילה ושתייה. (משנה ברורה)

טז. על אגוז מוסקט ועל קנ"ל"ה וקלא"ו וכל בשמים שהם לאכילה, אם רוצה להריח בהם מברך שנתן ריח טוב בפירות. (מרן בשו"ע ומשנה ברורה) ויש מהאחרונים שמפקקים לענין קלא"ו וסבורים שטוב יותר לברך על ריחה "בורא מיני בשמים" (משנה ברורה)

אמרי בינה - מאמרי זוז"ל בשבז המידות הטובות

ועתה שמע חשיבות הנדיבות ובעלי הצדקה, דכתיב (משלי יד לד): "צדקה תרומם גוי". (מדרש משלי יד): בוא וראה, כמה הוא גדול כוחה של צדקה שהיא נתונה בימינו של הקדוש ברוך הוא, שנאמר (תהלים מה יא): "צדק מלאה ימינך". גדולה צדקה שבה נשתבח הקדוש ברוך הוא בשעה שיביא תשועה לישראל, שנאמר (ישעיה סג'): "אני מדבר בצדקה רב להושיע". גדולה צדקה שמנחלת כבוד וחיים לעושיה, שנאמר (משלי כא'): "רוח צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד".

גדולה צדקה שבה עתיד הקדוש ברוך הוא לפדות את ישראל, שנאמר (ישעיה א'): "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה". גדולה צדקה שבה נשתבח אברהם אבינו, שנאמר (בראשית טו'): "והאמין בה' ויחשבה לו צדקה", ואומר (בראשית יח'): "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט". (עפ"י אורחות צדיקים - שער הנדיבות)

פנינים לפרשת שבוע

קבלת השכינה או הכנסת אורחים

"ויאמר... אל נא תעבר מעל עבדך" - מכאן שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה. (שבת קכ"ז)

נשאלת השאלה בפי העולם: מנין ידע אברהם עצמו את ההלכה הזו, שגדולה הכנסת אורחים מקבלת פני השכינה, עד שהניח את השכינה ורץ לקראת האורחים? מספר תשובות הובאו לדבר:

אברהם למד הלכה זו מכך ש "הוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה כדי שלא להטריחו באורחים" (רש"י פסוק א) - הרי ראה מכאן, שבשעה שיבואו אליו אורחים לא יהא עליו להתחשב בנוכחותה של השכינה אצלו, אלא יהא חייב לקבלם...

גופו של אברהם אבינו היה כל כך מקודש, עד שהיו אבריו רצים מעצמם לעשות רצון הבורא. לפיכך, משהרגיש אברהם, כי רגליו מתנשאות מאליהן ורצות לקראת האורחים, הבין מכך, שזוהי ההלכה - "גדולה הכנסת אורחים מקבלת פני השכינה..."

אולם נשאלת השאלה מה ההשלכה של ידיעת הלכה זו, שגדולה הכנסת אורחים מקבלת פני השכינה בשבילנו, הרי אין אנו זוכים לקבלת פני שכינה כאברהם אבינו?

נראה לומר, כי מזה אנו למדים, כי אף על פי שלפעמים הכנסת אורחים כרוכה בביטול תורה, וכדומה - בכל זאת אין להתחשב בזה, אלא לקיים מצוות הכנסת אורחים, שגדולה היא מ"קבלת פני השכינה..."

יצוה את ביתו - חינוך

"המכסה אני מאברהם אשר אני עושה... כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחרי ושמו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט" (יח - יז, יט)

נשאלת השאלה כיצד הנימוק הזה - "אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחרי", מהווה מענה לשאלת הקב"ה לגבי "המכסה אני מאברהם"?

אפשר לומר, כי הסיבה להעלם ידיעה זו מאברהם, למרות היותו נביא, נעוצה בזה, שהיה טרוד בגיור גרים וקירוב הבריות אל השכינה, וממילא לא הייתה שעתו פנויה להתבודד ולהתרכז כדי להגיע עד למדרגה העליונה של נבואה ורוח הקודש.

לכן אמר ה' יתברך: "המכסה אני מאברהם?" - כלום מן היושר הוא, שאכסה ממנו את הדבר הזה, בה בשעה שחסרון ידיעה זו נובע אצלו רק מתוך "למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחרי" - מאחר שהוא מקדיש עצמו לחינוך ולקירוב הבריות אל תחת כנפי השכנה.

נבואה לטובה לא משתנה

בעל ה"תורה תמימה" בפרק כא' פסוק יב' מקשה, הרי ידוע לפי הרמב"ם שנביא שמקבל נבואה טובה לעולם אין נבואתו יכולה להשתנות לרעה {עיין רמב"ם ה' יסודי תורה פרק י' הלכה ד'}. ואם כן קשה, אברהם אבינו שנתבשר "כי ביצחק יקרא לך זרע" (בראשית פרק כ"א י"ב) מדוע היה מוכן לשחוט את בנו שזה בעצם היה בגדר שינוי לרעה? והרי ידועה שנבואה טובה לא תשתנה לעולם לרעה?

נראה לומר כי לפי דרגתו של אברהם לשמוע בקול ה' זוהי הטובה, ולפיכך ברגע שנצטוו לשחוט את יצחק, יש כאן עניין של שינוי מטובה לטובה, כי הפסוק "כי ביצחק יקרא לך זרע" הוא טובה. ואחר כך הציווי לעקוד את יצחק שמהותו לשמוע בדבר ה' הוא גם טובה. ולכן מבחינת אברהם אין כאן שינוי מטובה לרעה. (מבוסס על אהבת קדומים)

שואל ומשיב

שאלה:

חבורת תלמידי חכמים, שיושבים ועוסקים בתורה, בבית המדרש, ומגישים להם מדי פעם שתייה, האם צריכים לברך בכל פעם על השתייה, או די בברכה פעם אחת לפטור כל מה שיובא לפניהם?

תשובה:

כתב הרמב"ם בפרק ד' מהלכות ברכות הלכה ז' - גמר בלבו שלא לאכול ולשתות עוד, ואחר כך נמלך לאכול או לשתות, אף על פי שלא שינה מקומו חוזר ומברך, ואם לא גמר בלבו אלא דעתו לחזור לאכול ולשתות, אפילו פסק כל היום כולו אינו צריך לברך שנית. - לפי זה נראה לומר שהיות ובני חבורה אלה יודעים מראש שעתידים להביא לפניהם שתייה, ודעתם לחזור ולשתות, אפילו שהפסיקו בינתיים בלימודם אינם צריכים לחזור ולברך, ודי במה שברכו בפעם הראשונה. אולם המגן אברהם סימן קפד' סק"ט כתב: נראה לי מי שנתכוון לפטור שתי אכילות או שתי שתיות בברכה אחת, ושהה בינתיים כדי עיכול, צריך לחזור ולברך ברכה ראשונה. (שיעור עיכול מבואר בשו"ע סימן קפ"ד - שהוא כל זמן שאינו רעב ולא צמא אחרי אותה האכילה, ובספר אליהו זוטא סימן ד' כתב, שהאוכל תפוח והשותה מים, שיעור עיכול הוא בפחות משעה אחת).

בספר "אבן העזר" השיג על המגן אברהם, שדבריו נוגדים את מה שכתב הרמב"ם כ"ל. וכן כתב בשו"ת גינת ורדים חלק אורח חיים כלל ג' - כ', שלא אמרו חכמים בשיעור עיכול אלא לגבי ברכה אחרונה, אבל לענין ברכה ראשונה כל שדעתו לחזור לאכול או לשתות, אף על פי ששהה הרבה יותר משיעור עיכול אין צריך לברך. וכן השיגו על המגן אברהם הגאון ר' יצחק טייב בערך השלחן קפד' - סק"ה. ועוד אחרונים רבים.

אולם בשו"ת "חוקי חיים" חלק אורח חיים סימן א', כתב שאין מדברי הרמב"ם סתירה לדינו של המגן אברהם, שדברי הרמב"ם אמורים באדם שיושב בסעודת קבע, ומכיוון שעוסק באכילת פרפראות ובשתייה, אפילו שהה כל היום כולו הוי כלא נתעכל המזון, אבל מי שאינו עומד בסעודה ורוצה לפטור שתי אכילות או שתיות, צריך שלא ישהה שיעור עיכול בינתיים. והוסיף כי בנידון שלנו יש לצרף גם היסח הדעת שעושים בין שתייה לשתיה, שעוסקים בתורה ובמשא ומתן של הלכה, ולכן יש לסמוך על דברי המגן אברהם שצריך לחזור ולברך. ובשו"ת "פני יצחק" חלק א' הביא את דברי החוקי חיים הנ"ל, וכתב שכן עיקר להלכה ולמעשה.

אולם הגאון רבי אליעזר אלפנדארי בספרו שו"ת הסבא קדישא חלק א' - סימן ו', הביא דברי החוקי חיים, וכתב, תמהתי מראות איך לא חשש מורנו הרב ז"ל להרבות בברכות, ולא כן דרכם של הפוסקים ראשונים ואחרונים שחששו לאיסור ברכה שאינה צריכה, ואפילו כשהייתה דעתם נוטה לברך, לא סמכו על דעתם וחששו לכלל של ספק ברכות להקל, אלא אם כן במנהג שנתפשט מזמן הראשונים ולכן חזרנו לכלל ספק ברכות להקל. ווכן רבים מן האחרונים הסכימו שלא כדעת המגן אברהם. ומכל מקום נראה שאם בין כוס לכוס יצא לחוץ מפתח בית הכנסת או בית המדרש, וחזר לאחר מכן, צריך לחזור ולברך על הכוס האחר, ששינוי מקום נחשב להיסח הדעת, וכמבואר בטור ובשו"ע סימן קעח.

סיכום:

חברים שעוסקים בתורה, ומגישים להם מדי פעם בפעם תה או קפה, אפילו אם שהו בינתיים יותר משעה ומחצה, שיש בזה יותר מכדי שיעור עיכול המזון, אינם צריכים לחזור ולברך על כל כוס וכוס, אלא די בברכה אחת, והיא פוטרת את הכל. ואם יצא לחוץ מפתח בית הכנסת או בית המדרש, אפילו הניח מקצת חברים, ואחר כך חזר, צריך לחזור ולברך. (שו"ת יחוה דעת חלק ו' סימן יא')

גדולי ישראל

רבי אהרן משה טויביש - קרני ראם - רבי אהרון נולד בשנת ה - תרי"ב עליו נאמר: "מרא דתלמודא, נודע למשגב על פני תבל, כי היה גאון הגאונים ורבן של כל בני הגולה, וכל גדולי הדור היו מריצים אליו שאלותיהם... והוא השיב להם... בחריפות ובקיאות כאחד מגדולי הראשונים..." מחיבוריו שו"ת "תועפות ראם", קרני ראם" הגהות על הרא"ש ועל הש"ס, "קרני ראם" על התורה.

בספרו הובא מעשה באשה "צפורה" שהרופאים רצו לנתחה, ובאה אל רבינו, רבינו פתח את החומש, ומיד עלה לו הכתוב "ואת הצפור לא בטר", והורה לה לבטל את הניתוח, והתרפאה ללא זה.

שמירת הלשון (על פי חפץ חיים השיעור היומי)

כאשר באמת ובתמים משבחים את נדיבותו של פלוני באוזני אחרים, צריך להיזהר שלא לעשות באופן שיעורר עליו תרעומת מצד בני משפחתו או שותפיו לעסקים הסבורים שאותה נדיבות באה על חשבונם. כשמשבחים נדיב בנוכחות אשתו או מישהו מצאצאיו על תרומה נדיבה במיוחד, עלול הדבר לעורר בהם את ההרגשה שהוא נוהג פזרנות בכספי המשפחה. אם כל כוונותיו של מקבל התרומה היו אך ורק לטובה, הריהו עובר על אבק רכילות.

כשאדם פונה לחבירו בבקשת עזרה, כספית או כל עזרה אחרת, עליו להיזהר ולא לציין שידוע לו שאחרים נעזרו על ידו, אלא אם כם אותו חבר ידוע, כמי שמעריך את פירסומה של עובדה זו.

סיפור השבוע

בתחילה לא שמו בני ביתו את ליבם לעובדה שמזה זמן לא מגיעים מכתבים, אבל עם הזמן הרגישו בכך והתחילו לדאוג ואמרו: "מי יודע אם קרה לו משהו או לא. ומה עוד שמדובר במקום רחוק וזר ללא קרובים או מכרים.

אשתו התחילה לדאוג ובהמשך, גם לחקור ולדרוש. היא שאלה את פי עוברי הדרכים, אולי ייודע לה שמץ של מידע על בעלה שנעלם לו. אולם כל מאמציה היו לשווא.

העיר "הגר" היא רחוקה והיא גם מרובת אוכלוסין ואיפה אפשר לחפש שם אדם שנעלם. מה גם שאין הוא אזרח קבוע ומעטים האנשים שיודעים בכלל על קיומו שם.

גם הסוחרים אשר מגיעים לשם טרודים מאד במסחרם ואין דעת פנויה לצערה של משפחה הרחוקה מליבם. בני המשפחה ניסו להעלים את צערם מעיני זרים, ולא רצו שיפורסם הדבר בעיר, אבל לא עלה הדבר בידם - "אוזניים כותל", אומרים האנשים ושיחת הבית הייתה לשיחת כל האנשים בעיר, וכל אחד רצה לדעת מה איתו ומה קרה לו.

גם חברי בית הדין שבקהילה שמעו על כך והשתדלו לגלות עקבות הסוחר ההוא, שידעו עליו שאיש ישר וטוב הוא ואין זה סתם שנעלם, יתכן שהוא במצוקה וזקוק ליד מושיעה.

אולם למרות הניסיונות הרבים הצלחה לא הייתה להם והם העלו חרס בידם. מצב זה הביא את כולם לייאוש ממצוא אותו, והגיע הדבר לידי כך, שחשבוהו שאינו בחיים. הם נדו לאשתו והביטו עליה כעל אישה אלמנה ועגונה. ההשתדלויות והמאמץ נשאו פרי ומה שלא יעשה וההיגיון יעשה על ידי שליחו של הקב"ה - בדרך שהחכמים בעיניהם קוראים לזה - "במקרה"...

ברכות

מזל טוב לאיתי ואיריס עטרי ה"ו לרגל הולדת הבת (נכדה למשפחות עטרי ובוחניק) יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתזכו לגדלה עם כל יוצאי חלציתכם באושר, שמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם..

תשובות וזוכה

התשובות הנכונות לפרשת נח הם:

1-ד' 2-ג' 3-ג' 4-ב' 5-ד' 6-ב' 7-ד' 8-א' 9-ג' 10-ב' 11-א' 12-ג'

הזוכה בהגרלת הפתרונות לפרשת נח היא: ישראל עידן הי"ז

בעיר פראג חי סוחר בן תורה, בתחילה מצבו הכלכלי היה טוב ומעבודתו במסחר יכול היה לכלכל את משפחתו.

והנה הגיעו ימים קשים, מצבה הכלכלי של המשפחה הורע והגיעה עד "פת לחם". מאחר ובעיר מגוריו לא מצא מקום בו יעבוד כדי לכלכל את בני ביתו בכבוד, מבלי להיזקק לחסדם של אחרים, יצא הסוחר מביתו לנדוד למרחקים כדי שיוכל להשיג פרנסה למשפחתו.

בימים ההם הדרכים לא היו מפותחות, אין כבישים אין מסילות ברזל, ועקב כך נדמה היה לבני האדם שכל דרך ולו הקצרה ביותר היא ארוכה מאד. לדוגמא: העיר "הגר" הייתה שכנה לעיר "פראג", אולם כולם חשבו שהיא רחוקה מאד, ומי שהלך לעיר זו, אמרו עליו שנדד למרחקים.

גם סוחר זה ידע זאת, ובשעה שעלה בדעתו לצאת את העיר נעשה בשרו חידודים חידודים, צר היה לו על כי נאלץ לצאת למרחקים, למקום אשר אין קשר אליו וממנו, הדרכים משובשות ומעט אנשים עוברים בהם.

נראה היה לו כי הוא מרחיק למדינות אשר נמצאות בקצה תבל. אך מה יעשה? אין ברירה בידו, קשים היו עליו מזונותיו כקריעת ים סוף. בכל יום היה רואה את בני ביתו עטופים ברעב, והוא אינו יכול לפרנסם. על כן קם והלך לעיר אחרת כדי לנסות שם את מזלו, ובליבו התפילה שיקויים בו המאמר: "משנה מקום - משנה מזל לטובה".

בימים הראשונים בניכר שלח מכתבים לבני ביתו מדי פעם בפעם, כי נפשו הייתה קשורה בנפשם, אולם ברבות הימים, הלך הקשר ונחלש כי טרוד היה בחיפוש אחר מקום עבודה שבה יוכל לאגור מעט כסף וישוב במהרה לביתו.

הפרנסה לא הייתה מצויה בשפע, יום יום טרח, ולא עלה בידו אלא להתפרנס בקב חרובים מערב שבת. כלומר בעצם הרוויח סכום כה זעום עד שלא הספיק אפילו למחיתו הוא, ומזה מובן שלא היה מקום לחשיבה של חיסכון כדי לשלוח לביתו.

על כן טרוד היה האיש למצוא עוד עבודה, כדי שירוויח יותר. כאמור הטרדות היו מרובות ובלתי נעימות, והמכתבים פחתו והלכו לאט לאט, עד אשר לגמרי.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

מורי ורבי יעקב (מימון) בן ר' משה וסולטנה חורי ע"ה יחיאל (יחיא) בן יוסף ונעמה ארז ז"ל מנשה בן רחמה בן פורת ז"ל חיים בן עיישה מור יוסף ז"ל יששכר בן יצחק הכהן ז"ל שולים בן ג'ניה מלינסקי ז"ל צבי אלימלך בן ירחמיאל הכהן ז"ל

ליזה בת קציעה אלנתנוב ז"ל

רחל בת מסעודה אלבז ז"ל

מרגלית בת צביה דנחי ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.א

יהי רצון שישלח הקב"ה רפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל ובכללם ל:

חיילי צה"ל והאזרחים הפצועים במלחמה בצפון ובדרום יעקב בן ריבה (רעיה) ה"ו אברהם בן מסעודה אמיר ה"ו אליהו בן מרים לוי ה"ו בן ציון יונה בן אביגיל חנה ה"ו זינה בת בואנו ניאזוב ה"ו נירית בת מזל אהרוני ה"ו שרה מזל טוב בת לאה סימן טוב ה"ו

מאוצרות התורה לילדים

ילדים יקרים, רעים וחטאים עד מאד היו אנשי סדום, רעתם הייתה כה גדולה, עד שהקדוש ברוך הוא עצמו אומר: "זעקת סדום ועמורה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד".

בעצם היו ארבע ערים בכיכר הירדן ונוספה להן עוד עיר חמישית - צוער, אך היות וסדום עלתה על כולן ברשעותה, נקראו כולן על שמה. אנשי סדום היו משופעים בכל טוב, ובראותם את כל השפע ואת אוצרות המזון על פני האדמה ואת אוצרות הזהב הטמונים תחתיה, רבתה גאווותם וגדלה שחיתותם. הם לא היו חושבים, אלא על ריבוי ממונם ואוצרותיהם, זנחו את השם והחלו לחמוס ולגזול ללא כל גבול וסייג.

שמו עליהם אנשי סדום שופטים רשעים כמותם, וחוקקו חוקים אכזריים מאין כמותם. אסור היה לאיש מאנשיהם להושיט עזרה לעני ומי שנתפס כשהוא עוזר לעני, אחת דתו למות. רבים היו הרעבים שמתו ברעב מחוסר מזון, ועם מותם, מיד באו אנשי העיר ובזזו את רכושם הדל. אסור היה להכניס אורחים בסדום, ואם קרה שסוחר זר נקלע למקום בטעות, מיד שדדו אותו והציגוהו ככלי רק.

פליטת אחת מבנותיו של לוט, הייתה בעלת לב רחום. פגשה הנערה בעני כחוש וחיזור, שעורר את רחמיה. למחרת, בדרכה לשאוב מים

שאלות לילדי כיתות א' עד ג' (לפחות חלק מהשאלות עפ"י "אוצרות התורה לילדים" של מנעלה)

1. מה גרם לאנשי סדום וכל ערי הכיכר להשחית את מידותיהם?

א. נמרוד הגיע והשפיע עליהם לרעה. ב. העוני הגדול בו היו חיים. ג. גאווותם שבאה מהשפע במזון ואוצרות זהב שהיו להם. ד. א' וג' נכונות.

2. מה עשו אנשי סדום, כשגילו שפליטת ביתו של לוט דאגה להאכיל את העני שהיה בעיר?

א. הזהירו אותה שלא מעשה זאת שוב. ב. נתנו לה "אות של כבוד". ג. הוציאו אותה להורג בשריפה. ד. איימו לגרש אותה ואת משפחתה.

3. כשה' השחית את סדום, בזכות מה זכה לוט להינצל?

א. הכנסת האורחים שעשה למלאכים. ב. אברהם התפלל עליו. ג. ששתק כשאברהם אמר לפרעה ששרה היא אחותו. ד. תשובות ב' וג' נכונות.

4. מדוע ביקשה שרה מאברהם שיגרש את הגר ואת ישמעאל בנה?

א. הגר התנהגה אליה בגאווה. ב. ישמעאל ניסה להשפיע לרעה על יצחק. ג. ישמעאל טען שהוא יורשו של אברהם. ד. כל התשובות נכונות.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ד' זה'

5. לשם מה באו שני המלאכים לסדום?

א. שניהם להשחית סדום. ב. אחד להציל את לוט והשני את משפחתו. ג. אחד להשחית סדום והשני להציל את לוט. ד. אף תשובה לא נכונה.

6. מדוע סמוכה פרשת אבימלך לפרשת לידתו של יצחק?

א. אין מוקדם ומאוחר בתורה. ב. ללמד שכל המתפלל על חבירו נענה תחילה. ג. ללמד ששרה נפקדה מאברהם. ד. כל התשובות נכונות.

7. "ויאמר אל נערי... (פרק) מי היו שני נערי אברהם?"

א. שנים מעבדיו. ב. ישמעאל ואליעזר. ג. ישמעאל ויצחק. ד. שני מלאכים המלווים את האדם.

8. "ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק" (פרק כא') מדוע נקרא "משתה גדול"?

א. היו בו מוזמנים רבים. ב. היו בו מטעמים רבים ומגוונים. ג. נכחו בו גדולי הדור, שם ועבר ואבימלך. ד. כל התשובות נכונות.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ו' עד ח'

9. "כל המבקש רחמים על חבירו הוא נענה תחילה" – מהיכן למדו זאת חז"ל בפרשה?

א. מתפילת אברהם על אנשי סדום. ב. מתפילת שרה על אבימלך. ג. מתפילת אברהם על לוט. ד. מתפילת אברהם על אבימלך ובני ביתו.

10. "ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק... והעלהו שם לעלה..." (פרק כב') מדוע אמר לו "נא" שהוא לשון בקשה?

א. ניסיון זה תלוי גם בהסכמתו של יצחק. ב. להיכנס עימו בדברים. ג. שלא יאמרו שהניסיונות הראשונים אין בהם ממש. ד. ב' וג' נכונות.

שאלות לכיתות ה' עד ח' – מפירוש רשב"ם על התורה

11. "ויאמר ה' אל אברהם למה זה יצחק שכה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנת" (פרק יח' יג') מי אמר זאת לאברהם?

א. ה' בהתגלות נבואית. ב. אברהם שמע בת קול מהשמים. ג. הגדול שבמלאכים שבאו אליו. ד. א' או ב' נכונות.

12. "ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך... אל אברהם לאמר אלקים עמך בכל אשר אתה עשה" (פרק כא' – כב') מה גרם לו להבין שאלוקים עם אברהם?

א. הביקור של המלאכים אצלו. ב. ההתייעצות של ה' עימו לפני השחיתת סדום. ג. לידתו של יצחק. ד. כל התשובות נכונות.

לימוד פורה ומהנה**כללי השתתפות**

- ❖ להניח בתיבה בבית הכנסת הספרדי המרכזי, בבית משפחת בוחניק. או לדוא"ל - nimsin@zahav.net.il בתוך שבועיים.
- ❖ בין הפותרים נכון יוגרל ספר או שובר קניה בסך 20 ₪ למימוש בכלבו כוכבי, או במתנת חן. המתמידים חומש מלא יזכו בפרס ללא הגרלה.